

musicAeterna - Teodor Currentzis

Palau 100

Divendres, 23 d'abril de
2021 - 18.00 i 20.30 h

Sala de Concerts

Programa

musicAeterna

Teodor Currentzis, director

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Simfonia núm. 40 , en Sol menor, KV 550

Molto Allegro

Andante

Menuetto (Allegretto)

Allegro assai

*Simfonia núm. 41, en Do major, KV 551,
“Júpiter”*

Allegro vivace

Andante cantabile

Menuetto: Allegro

Finale: Allegro molto

Durada aproximada del concert: 75 minuts, sense pausa

#clàssics #nousreferents

Comentari

La descoberta d'un nou món musical

L'any 1788 suposa un punt d'inflexió en la trajectòria vital i artística de Wolfgang Amadeus Mozart. Lluny quedava el seu èxit a Viena amb l'estrena de *Le nozze di Figaro* el 1786, amb el suport significatiu de l'emperador Josep II, i la reposició de l'obra a Praga. Una reposició que va comportar l'encàrrec d'una nova òpera per a la capital bohèmia. Seria *Don Giovanni*, de nou amb la col·laboració inestimable de Lorenzo Da Ponte i que veuria la llum l'octubre del 1787.

Un estudi comparatiu entre ambdues òperes mostra de manera fefaent un canvi en l'estat d'ànim del compositor. La claror fulgent dels compassos i l'ambient del *Figaro* contrasta amb la foscor tenebrosa del *dramma giocoso* posterior. Hom pot atribuir aquest enfosquiment de les textures tímbriques de *Don Giovanni* a la temàtica de l'obra i al *libretto* de Da Ponte, però una mirada en perspectiva de l'univers mozartià assenyala, també, l'aparició d'ombres inquietants a la seva trajectòria vital que es veuran musicalment reflectides, novament, en la parella que formen les seves dues darreres *Simfonies* que escoltarem avui.

Durant el període comprès entre el 1776 i el 1778, els concerts per subscripció, que havien suposat una de les principals fonts d'ingressos del compositor, s'havien anat reduint fins a pràcticament desaparèixer. Per una banda, arran de la crisi econòmica vienesa a conseqüència del conflicte amb els turcs entre el 1787 i el 1792, i, per l'altra, per la pèrdua progressiva de popularitat de Mozart a la capital austríaca. Tot plegat va sumir Mozart en una depressió profunda, esquitxada de períodes d'intensa creativitat que, en certa manera, l'acompanyaria fins a la seva mort l'any 1791.

Així les coses, l'estiu del 1788 i en un d'aquests rampells maníacs, Mozart escriu les seves tres darreres *Simfonies* d'una revolada. La *Simfonia núm. 39, en Mi bemoll major*, l'acaba el 26 de juny. Només un mes després, el 25 de juliol, està finalitzada la *Simfonia núm. 40, en Sol menor*, i el 10 d'agost la *Simfonia núm. 41*, en un esclatant Do major, bo i tancant una trilogia d'una unitat i creativitat excepcionals. Una productivitat sorprenent si tenim en compte, a més, que aquestes obres no responien a cap encàrrec previ o remunerat. De fet, no tenim constància que Mozart n'arribés a escoltar cap de les tres interpretades en públic, tot i les sospites que podria haver estrenat la *Simfonia núm. 40*, ja que hi va introduir canvis en la instrumentació.

D'aquesta trilogia final, especialment les dues darreres són considerades el cim de l'obra simfònica mozartiana. Un opus que beu, en el seu origen, de les fonts del desenvolupament de la forma simfònica de Franz Joseph Haydn, però que, amb aquest llegat final, obre de bat a bat les portes a la descoberta d'un nou món musical. Una descoberta que cristal·litzarà amb les grans *Simfonies* de Ludwig van Beethoven.

La popular *Simfonia en Sol menor* i la darrera, coneguda com la *Júpiter* –títol del tot aliè a Mozart i que s'atribueix a l'editor Johann Peter Solomon–, formen un binomi que il·lustra a la perfecció la inestabilitat anímica del compositor durant aquells mesos d'una creativitat febril. Si la primera és d'un dramatisme inquietant, la segona suposa un sorprenent esclat final d'optimisme. Desconeixem quins factors vitals van poder influir en aquest canvi dràstic d'estat anímic, però els compassos escrits per Mozart són eloqüents en aquest sentit.

La *Simfonia núm. 40* és l'única, juntament amb la *Simfonia núm. 25*, que Mozart va escriure en tonalitat menor, concretament en Sol menor. Ambdues, tot i la distància cronològica, comparteixen un inusual alè tràgic i innovador. L'arrencada de l'“Allegro” inicial de la *40* és tota una declaració d'intencions. Les violes, durant un compàs, s'avancen a la línia melòdica dels violins i esdevenen el coixí sobre el qual es desenvoluparà tot el tema principal. Aquest tipus de tractament era del tot inusual en el Classicisme i Mozart només el tornarà a utilitzar al seu darrer *Concert per a piano en Si menor*, però va esdevenir un tret distintiu de moltes obres del romanticisme posterior. Un romanticisme que es pot rastrejar en els gemecs anhelosos del primer moviment, així com en el dolorós i magistral “Andante” que el segueix, sens dubte una de les fites simfòniques mozartianes.

Les sospites que Mozart podria haver estrenat en vida la *Simfonia núm. 40* venen, principalment, de la modificació de la instrumentació, concretament el tractament de les fustes. En un principi, com en el cas de la *41*, no hi era prevista la presència de clarinets. Però el compositor els introduirà en una segona versió, tot modificant les línies melòdiques de la resta d'instruments de la secció. Aquest canvi podria estar vinculat a un concert celebrat en vida de Mozart, en el qual es van interpretar obres seves, entre les quals una nova simfonia no especificada i en el qual van participar els germans Stadler, grans clarinetistes i amics personals de Mozart.

I després de l'angoixa i el patiment de la *Simfonia núm. 40*, el compositor tancarà el seu opus simfònic amb una alegria, una llum i un optimisme absolutament inesperats. La *Júpiter* s'obre amb una grandiosa fanfara de caràcter triomfal, que en certa manera remet a *La clemenza di Tito*, la seva darrera òpera, per desenvolupar després una àmplia estructura sonata. Però si de la *Simfonia núm. 40* destacàvem l'inici, la darrera simfonia de Mozart és coneguda i apreciada especialment pel seu genial moviment final. Un moviment que conclou amb una fuga monumental a cinc veus, cadascuna exposant un dels cinc temes principals. Hom no pot imaginar una manera més grandiosa per dir adeu.

Antoni Colomer, *crític musical*

Mecenes Protectors

Mecenes d'Honor

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Bankia – Cardoner Grup – Catalonia Hotels & Resorts – Coca-Cola – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Col·legi Oficial d'Òptics Optometristes de Catalunya – Deloitte – Eurofirms Group – Fundació Antiques Caixes Catalanes – BBVA – Fundació Caixa d'Enginyers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – La Fageda – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Scasi Soluciones de Impresión S.L. – Yamaha Music Europe

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. – Fundació Antoni Serra Santamans – Inclos Interiorisme, S.L. – Teatre Romea – Veolia Serveis Catalunya S.A.U.

Membres Palau XXI

Mª Dolors i Francesc – Elvira Abril – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Marta Barnes – professor Rafael I. Barraquer Compte – Mariona Carulla Font – Lluís Carulla Font – Carlos Clomer Casellas – Isabel Esteve Cruella – Josep Ferrer Sala – Pere Grau Vacarissas – Maria José Lavin Guitart – Horaci Miras Giner – Anna Saura Miarnau – Jordi Miarnau Banús – Juan Manuel Soler Pujol – Daniela Turco – Joan Uriach Marsal

Biografies

© Andrey Chuntomov

musicAeterna

Fundat el 2004 a Novosibirsk (Rússia) per Teodor Currentzis, l'orquestra i el cor musicAeterna figuren entre els conjunts més reclamats al món, tot superant constantment els límits del seu domini creatiu.

Del 2011 al 2019, musicAeterna va ser orquestra resident i el cor de l'Òpera de Perm, el director artístic de la qual era precisament Teodor Currentzis. El 2019 va iniciar una nova fase del seu desenvolupament com a institució independent, patrocinada per entitats privades, i es va traslladar a Sant Petersburg, on té actualment la seu.

L'orquestra i el cor inclouen músics d'una vintena de ciutats russes i d'una dotzena de països de tot Europa (Alemanya, Espanya, Itàlia, Grècia, Suïssa, Bielorússia, Kazakhstan...). És un dels pocs conjunts capaç d'interpretar peces musicals de diversos gèneres i èpoques. Així, el seu repertori abasta des d'obres mestres de la música antiga de fama mundial i obres dels segles XIX i XX fins a les composicions contemporànies més avançades.

L'orquestra i el cor de musicAeterna habitualment fan gires arreu del món i han actuat a sales de prestigi, com la Philharmonie de Berlín, Philharmonique de París, Konzerthaus de Viena, Gasteig de Munic, Opéra de París, Elbphilharmonie d'Hamburg, Festspielhaus de Baden-Baden, La Scala de Milà, Auditorio Nacional de Madrid, The Shed de Nova York... Tenen una llarga relació amb festivals internacionals de gran reconeixement, com el Festival de Salzburg (Àustria), Festival de Lucerna (Suïssa), Festival d'Ais de Provença (França), RUHRtriennale (Alemanya) i el Festival Klara (Bèlgica). Juntament amb Teodor Currentzis col·laboren estretament amb els més reconeguts directors d'escena, entre els quals Robert Wilson, Romeo Castellucci i Peter Sellars.

Teodor Currentzis i musicAeterna són artistes en exclusiva de Sony. Els seus enregistraments d'obres de Mozart, Txaikovski, Stravinsky, Rameau, Mahler i Beethoven han gaudit de grans crítiques i nombrosos premis musicals: ECHO Klassik (2014, 2016 i 2017), Edison Klassiek (2017, 2018 i 2019), Premi de l'Acadèmia Discogràfica del Japó (2017 i 2018), Opera Award de la «BBC Music Magazine» (2017). El 2018 el cor va ser classificat oficialment com el millor del món en guanyar l'International Opera Award.

Biografies

Teodor Currentzis, director

Nascut a Grècia, ha viscut a Rússia des de principis dels anys noranta, en començar a estudiar direcció al Conservatori Estatal de Sant Petersburg, sota el mestratge del professor Ilya Musin.

És el fundador i director artístic de l'orquestra i cor de musicAeterna i el director titular de la SWR Symphonieorchester de Stuttgart.

Amb musicAeterna, conjunt que va fundar el 2004 a Novosibirsk, fa gires per Europa, amb actuacions a sales prestigioses com ara la Berliner Philharmonie, Philharmonique de París, Konzerthaus de Viena, Gasteig de Munic, Opéra de París, Elbphilharmonie d'Hamburg, Baden-Baden Festspielhaus, La Scala de Milà, Auditorio Nacional de Madrid i The Shed de Nova York. Així mateix, mantenen una llarga relació amb festivals internacionals, com el Salzburger Festspiele (Àustria), Festival de Lucerna (Suïssa), Festival d'Ais de Provença (França), RUHRtriennale (Alemanya) i Festival Klara (Bèlgica). A Salzburg van estrenar una producció de *La clemenza di Tito*, dirigida escènicaament per Peter Sellars el 2017, la integral simfònica de Beethoven el 2018 i l'any següent *Idomeneo*, novament amb direcció de Peter Sellars i amb la col·laboració del Freiburg Baroque i el cor musicAeterna.

Des del 2012 és director musical del Festival Diaghilev que es du a terme a Perm (regió dels Urals russos), la ciutat natal d'aquell empresari mític. Com a director artístic de l'Òpera de Perm (2011-2019), va encarregar diverses obres importants, entre les quals *Tristia* (2016) de Hersants, les òperes *Nosferatu* (2014) de Kourliandski i *Cantos* (2016) de Syumak i el *Concert per a violí* (2015) de Nevsky.

Actua habitualment amb la Mahler Chamber Orchestra, Camerata Salzburg, Symphoniker i Philharmoniker de Viena. El 2018 va debutar als BBC Proms amb MusicAeterna. L'any passat van debutar al Japó i a The Shed de Nova York amb el *Requiem* de Verdi. El novembre del 2019 va debutar al capdavant de la Berliner Philharmoniker.

La temporada 2018-19 va ser nomenat titular de la SWR Symphonieorchester. I el primer any va dirigir-hi la *Simfonia núm. 5* de Beethoven, les *Simfonies núm. 3 i núm. 4* de Mahler, la *Simfonia núm. 5* de Txaikovski i la *Simfonia núm. 7* de Xostakóvitx, tot visitant la Konzerthaus de Viena, Elbphilharmonie d'Hamburg i Philharmonie de Colònia, entre altres sales. Va acabar la seva primera temporada amb la SWR amb la *Simfonia núm. 7* de Xostakóvitx al Festival de Salzburg. La temporada 2019-20 va dur l'orquestra de gira per Espanya, Itàlia i França.

Teodor Currentzis i musicAeterna són artistes en exclusiva de Sony. Valorats molt positivament per la crítica, els seus enregistraments de Mozart, Mahler, Beethoven, Txaikovski, Rameau i Stravinsky han rebut nombrosos premis musicals: ECHO Klassik, Edison Klassiek, Premi de l'Acadèmia de Música Japonesa, Opera Award de la revista «BBC Music». Ha estat guardonat nou vegades amb la Màscara d'Or (un prestigiós premi teatral de Rússia) i va rebre el premi Kairos de la Fundació Toepfer. També ha estat distingit amb l'Orde de l'Amistat de la Federació Russa, l'Orde del Fènix grec i el Musikfest-Preis de Bremen.

Formació

musicAeterna

Violins I

Afanasii Chupin
Vladislav Pesin
Evgenii Subbotin
Mariia Stratonovich
Andrey Sigeda
Dmitrii Chepiga
Vadim Teifikov
Aleksandr Kotelnikov
Evgeniia Pavlova
Dmitry Borodin

Violins II

Artem Savchenko
Ilia Gaisin
Anastasia Strelnikova
Robert Brem
Ekaterina Romanova
Elena Kharitonova
Elena Ivanova
Armen Pogosyan

Violes

Nail Bakiev
Grigorii Chekmarev
Andrei Serdiukovskii
Lev Serov
Aleksandr Tatarinov
Arseny Yuryev

Violoncelles

Alexey Zhilin
Evgeny Rummyantsev
Miriam Prandi
Sergei Ponomarev
Rabbani Aldangor
Aleksandr Prozorov

Contrabaixos

Andrei Shynkevich
Hayk Khachatryan
Carlos Navarro Herrero
Alexey Vlasov

Flauta

Martin Sandhoff

Oboès

Emma Black
Ivan Sherstnev

Clarinets

Spyros Mourikis
Georgii Mansurov

Fagots

Talgat Sarsembaev
Igor Ahss

Trompes

Jairo Pablo Gimeno Veses
Gilbert Cami Farras

Trompetes

Zhassulan Abdykalykov
Pavel Kurdakov

Timbales

Dimitrios Desyllas

També et pot interessar...

Palau 100

La Capella Reial de Catalunya & Savall

—*La Creació* de Haydn

Yeree Suh, *soprano*

Tilman Lichdi, *tenor*

Matthias Winckhler, *baix-baríton*

Le Concert des Nations

La Capella Reial de Catalunya

Jordi Savall, *director*

J. Haydn: *La Creació*

Dissabte, 04.05.21 – 17.30 h

Sala de Concerts

Preus: de 35 a 125 €

Dissabte, 04.05.21 – 20.30 h

Sala de Concerts

Preus: de 35 a 125 €

Palau Cambra

Kalina Macuta & Daniel Blanch

—Cinquantenari de la mort de Joan Manén

Kalina Macuta, violí

Daniel Blanch, piano

G. Tartini – J. Manén: *Sonata Il Trillo del Diabolo*

L. Van Beethoven: *Sonata op. 47 núm. 9, “Kreutzer”*

M. Migó: Tres romances (en motiu del cinquantè aniversari de la mort de Joan Manén)

J. Manén: *Balada op. A-23*

J. Manén: *Dansa ibèrica núm. 3, op. A-36 “Calatayud”*

Dijous, 06.05.21 – 20 h

Petit Palau

Preu: 15 €

Simfònics al Palau

Orquestra Simfònica del Vallès

—De pel·lícula!

Jordi Brau i Luis Posada, actors

Orquestra Simfònica del Vallès

Rubén Gimeno, director

Bandes sonores de pel·lícules: *Good morning Vietnam!*, *Ninot diabòlic*, *La màscara*, *El discurs del rei*, *Titànic*, *Nascut el quatre de juliol*, *Missió impossible*, *Sra. Doubtfire*, *Atrapa'm si pots*, *La vida és bella*, *Pirates del Carib* i *Forrest Gump*

Dissabte, 08.05.21 – 18.30 h

Sala de Concerts

Preus: de 18 a 65 euros

Amb el suport de:

ASSOCIACIÓ
ORFEO
CATALÀ

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE CULTURA
Y DEPORTE

inaem

INSTITUTO NACIONAL DE
VALORES ESCÉNICOS Y DE LA ARTE

Membre de:

EUROPEAN
CONCERT HALL
ORGANISATION